

TÜRK FİZİK DERNEĞİ YAYINI *ÇAĞDAŞ FİZİK*:
POPÜLER BİR BİLİM DERGİSİ

Meltem Akbaş*

Türk fizikçilerin Cumhuriyet döneminde örgütlenmeleri 1931 yılında *Türkiye Fizik Cemiyeti*'nin¹ kuruluşuyla başlamıştır. Cemiyet'in dört kurucusundan birisi "İstanbul Kız Lisesi'nde Fizik Muallimi H. Avni"dir. Diğerleri İstanbul Darülfünunu Fen Fakültesi'nde öğretim üyesidir. Bunlar, "Fizik Müderrisi M.Tevfik", "Şimi-Fizik Müderrisi Muavini M. İlhami [Civaoğlu]" ve "Fizik Müderrisi Muavini Fen Doktoru Fahir E.[Yeniçay]"dır.² Cemiyet'in bu kurucuları, Nisan 1932 ile Nisan 1933 yılları arasında *Türkiye Fizik Cemiyeti Mecmuası* adında bir dergi yayınlamıştır.³ Dergi, "para ve makale bulma güçlüğü, ilgilenenlerin sayısının azlığı ve bunlara ilave olarak Ağustos 1933'te Üniversite Reformu neticesinde yazı heyetinin dağılması sonucu cemiyet kayıplara karışmış", böylece, derginin yayını da sona ermiştir.⁴ 1934 yılında ise fizikçilerin de üyesi bulunduğu bir diğer cemiyet, *Türk Fiziki ve Tabii İlimler Cemiyeti* kurulmuş⁵ ve *Türk Fiziki ve Tabii İlimler Cemiyeti Arşivi* adında bir dergi çıkarmıştır.⁶

Türkiye Fizik Cemiyeti, o yıllarda az sayıda fizikçi olması sebebiyle kurumsal olarak sürekliliğini koruyamamıştır. Süreklilik gösterebilen ilk fizik derneği, ilk teşebbüsten yaklaşık yirmi yıl sonra, 17 Mart 1950 tarihinde kurulan Türk Fizik Derneği (TFD) olmuştur. Derneğin kurucuları, dönemin önde gelen bilim adamlarıdır: Sait Akpınar, Cahit Arf, Hilmi Benel, Ali Rıza Berkem, Ratip Berker, İlhami Civaoğlu, Kerim Erim, Nusret Kürkcüoğlu, Celâl Saraç, Adnan Sokullu, Sadrettin Tunakan, Salih Murad Uzdilek ve Fahir Yeniçay.⁷ Dernek, 1976-1991 yılları arasında *Çağdaş Fizik* adlı bir dergi

yayımlamıştır. Bu yazımızda, 15 yıl içinde 22 sayısı yayımlanan bu dergiye incelemeye çalışacağız.⁸

Çağdaş Fizik, dernek üyelerinin bir süreli yayın çıkarma isteği doğrultusunda yayın hayatına başlamıştır. Başlangıç olarak yılda iki kez yayımlanması düşünülmüş, periyodunun artırılması mali olanakların genişlemesine bağlı kılınmıştır.⁹ Erdal İnönü, TFD'nin 1987 yılına kadar olan etkinliklerini anlattığı bir yazısında, *Çağdaş Fizik*'in doğuşuna ilişkin tanıklığını şu sözlerle yansıtmaktadır: "Yönetim kurulunun genç üyeleri bir popüler fizik dergisi çıkarmamızı önerdiler. Hem dernek haberleriyle üyelerle iletişim kuracak, hem de fiziğin dünyada ve ülkedeki gelişmelerinden bilgi verecek bir sürekli yayın organı düşünüyorlardı. Gerçekleşme güçlüklerini az çok tahmin etmekle beraber ben de öneriye katıldım yalnız Türkiye'de alışılmış biçimiyle bir çeviriler dergisi olmamasını, fizikçilerimizin özgün yazılarını içermesini önemli bir şart gibi gördüm. Ancak böyle bir dergi Derneğimizin araştırmacı yaklaşımına yakışırdı. Arkadaşlarım da bu görüşümü benimsediler ve böyle bir anlayışla *Çağdaş Fizik* dergisinin ilk sayısı 1976 yılının Mayıs ayında yayınlandı."¹⁰

Süreli yayın çıkarma arzusu, derneğin kuruluşundan yirmi altı yıl sonra gerçekleşebilmiş, yirmi altı yıl boyunca hem dernek üyesi fizikçilerin hem de fizikle ilgilenenlerin beklentilerini karşılamak gibi bir sorumluluğu yüklenmek zorunda kalmıştır. Derginin niteliğine ilişkin beklentiler, "Nasıl bir dergi?" sorusunun da yanıtını oluşturmuştur. *Çağdaş Fizik*'in birinci sayısında yer alan ifadeler, bu süreli yayına yüklenen anlamları da açıkça göstermektedir:

"*Çağdaş Fizik* 'popüler' bir fizik dergisidir. İçinde önce fizik dünyasındaki başlıca gelişmeleri ve Türkiye'deki ilginç çalışmaları Üniversite öğrencilerinin anlayacağı bir dille ortaya koyan yazılar bulacaksınız. Sonra, Türkiye'de fiziğin gelişmesi ve bugünkü durumu, fizikçilerimizin karşılaştığı çeşitli meslek sorunları üzerinde duracağız. Fizik öğretiminin amaçları, verimi ve başarısı konuları da ilgimizi çekecektir. Ayrıca her sayıda fizik tarihinin ilginç bir sayfasını ya da ünlü bir kişisini canlandırarak, çağdaş fiziğin ve fizikçilerin geçmiş dönemlerdeki karşılıklarıyla bağlarını göstermeye çalışacağız. Bütün bu yazıların bir özelliği, konu ile doğrudan doğruya ilgilenmiş fizikçilerimizin kaleminden çıkmaları olacaktır. Çeviri yazıları dergimizde çok az göreceksiniz. *Çağdaş Fizik* dernek üyeleri arasında doğal olarak bir haberleşme organı görevi de yapacaktır. Üyelerimiz fikir ve görüşlerini burada açıklayabilecekler ve tartışacaklardır. Ayrıca kişiler,

* Araş.Gör., İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Bilim Tarihi Anabilim Dalı. 34459 İstanbul. akbas.meltem@gmail.com

¹ F.Yeniçay, "Fizik Derneği Hakkında," *Çağdaş Fizik*, c.1, sayı 1, Mayıs 1976, s.13.

² F.Yeniçay, gös. yer.

³ Mecmuanın altı sayıdan oluşan bir koleksiyonu Ankara Milli Kütüphane'de bulunmaktadır. Bu sayıların fotokopilerini bize gönderme nezaketini gösteren Sayın Ali Baltacıoğlu'na teşekkürlerimi sunarım.

⁴ F.Yeniçay, gös.yer.

⁵ E.K.Unat, "Türk Fiziki ve Tabii İlimler Tarihçesi," *Cerrahpaşa Tıp Fak. Der.*, c.24, sayı 1, 1993, s.194.

⁶ Dergi daha sonra *Türk Fiziki ve Tabii İlimler Sosyetesinin Yıllık Bildirileri* ve *Türk Fiziki ve Tabii İlimler Sosyetesinin Yıllık Bildirileri ve Arşivi* adlarını almıştır, bkz. E.K.Unat, *a.g.m.*, s.197.

⁷ E.İnönü, "Türk Fizik Derneğinin İlk Yılları", *Fizik Dergisi*, s.3. Kuruculardan bazılarının fizik dışı alanlarda çalışmaktadır; örneğin Cahit Arf ve Kerim Erim matematik, Ratip Berker mekanik, İlhami Civaoğlu ise kimya profesörüdür. Benzer bir durumu Türk Matematik Derneği'nde de görmekteyiz. 1948 yılında kurulan Türk Matematik Derneği'nin üyeleri arasında, fizikçi Salih Murad Uzdilek ve Fahir Yeniçay bulunmaktadır.

⁸ Dergi, 23. sayıdan itibaren, bu kez sanal ortamda yayınlanmaya başlanmıştır. *Çağdaş Fizik e-dergisine* <http://www.tps.org.tr> adresinden ulaşılabilir.

⁹ "Başlarken," *Çağdaş Fizik*, c.1, sayı 1, Mayıs 1976, s.3.

¹⁰ E.İnönü, *a.g.m.*, s.16.

toplantılar, kitaplar gibi çeşitli konularda ilgi toplayabilecek haberler dergide yayımlanacaktır.”¹¹

Çağdaş Fizik bu söyleme göre, “fizik dünyasındaki başlıca gelişmeleri ve Türkiye’deki ilginç çalışmaları” yayınlaması itibarıyla *bilimsel*, “Türkiye’de fiziğin gelişmesi ve bugünkü durumu, fizikçilerimizin karşılaştığı çeşitli meslek sorunları”nı sergilemesi bakımından *mesleki* bir dergi, “dernek üyeleri arasında doğal olarak bir haberleşme organı görevi yapması” bakımından aynı zamanda bir *bülten*’dir. Derginin *popüler* oluşu, fizik dünyasındaki başlıca gelişmeleri ve Türkiye’deki *ilginç* çalışmaları *Üniversite öğrencilerinin anlayabileceği bir seviyede* ele alması, belki biraz da fizik öğretiminin sorunları, fizik tarihi gibi konulara da eğilmesiyle yakından ilgilidir.

Derginin içeriğini ve niteliğini, başka bir deyişle nasıl bir dergi olduğunu belirleyen önemli bir unsur da, okur grubudur. Dergi kimlere yönelik olarak çıkarılıyordu ve pratik olarak kimler tarafından okunuyordu? *Çağdaş Fizik*’in okuru olarak düşünülen kesim öncelikle, yukarıdaki alıntıdan anlaşılacağı üzere, dernek üyesi olan ya da olmayan tüm fizikçilerdir. *Çağdaş Fizik*’in ikinci sayısında “dernek haberleri” başlığında yer alan şu ifadeler de bize derginin okuru olarak, fizik öğretmenlerinin de hedeflendiğini göstermektedir:

“Milli Eğitim Bakanlığı ile yapılan yazışma sonucu aldığımız bilgiye göre Bakanlık, *Çağdaş Fizik*’i ‘Orta öğretim ve Yüksek Öğretim kurumları öğretmen ve öğrencileri için faydalı görmüş olup, ilgililere tavsiyesini uygun görmüştür’. Bu tavsiyenin Tebliğler dergisinde yapılacağı da Başkanlığımıza yazılan bir yazı ile duyurulmuştur. [Yazı işlerinden: Milli Eğitim Bakanlığı Fen Öğretimi Geliştirme Bilimsel Komisyonu Genel Sekreterliğinden alınan 28 Ekim 1976 tarih ve 394 sayılı yazıda; Talim ve Terbiye Dairesi Fen Öğretimi Geliştirme Bilimsel Komisyonu, Derneğin yayınlamış olduğu ‘*Çağdaş Fizik* Dergisinin, Eğitim Enstitüleri ve Lise öğretmenleri ile öğrencilerine tanıtılması amacıyla Mayıs 1976 tarihli 1. sayısından satın alınarak okul kitaplıklarına birer adet gönderilmesini kararlaştırmıştır...’ denilmektedir]. Bunun yanı sıra, bu yazışmalara paralel olarak Milli Eğitim Bakanlığında tüm orta öğretim kuruluşlarındaki Fizik Öğretmenlerinin adreslerini içeren bir liste sağlanmış ve bu adreslere dergimiz hakkında duyuru yazısı yazılmıştır. Orta öğretim ve yüksek öğretim arasındaki koordinasyonu amaçlayan Yönetim Kurulumuz bu alanda daha ileri adımlar atmayı planlamaktadır”.¹²

Özetle, okur profili orta-yüksek öğrenim fizik öğretmenleri, fizik-fizik mühendisliği mezunları, sanayi, üretim v.b. gibi alanlarda çalışmakta olan fizikçiler ve üniversite öğrencileri olarak öngörülmüştür. Dergide yer alan

yazıların çeşidi de, bu öngörüğü desteklemektedir. Zaten, TFD’ye kayıtlı üye sayısının 424 olduğu bir dönemde, derginin 2000 adet basılması, sınırlı bir fizikçi grubuna hitap etmek istenmediğinin açık bir kanıtıdır. Derginin tirajı hakkında bir bilgimiz olmadığı için, hedeflenen okur sayısının ne kadarına ulaşıldığı bilinmemektedir. Ama üçüncü sayıda yer alan: “İlk iki sayımızın üyelerimiz ve fizik ile uğraşan herkes tarafından aranılan bir dergi olmasının kanıtları, bize dergimizin çıkması için uğraşlarımızda büyük destek olmaktadır”¹³ ifadesi, derginin okur grubuyla buluştuğu izlenimini vermektedir.

Ancak derginin okura dair hedeflerinde bir sorun vardır. Ortak paydası, üniversite düzeyinde fizik eğitimi görmüş olmak olan okurların fizikle ilgisi ve birikim düzeyleri farklıdır. Dergide çoğunlukla akademisyenlerin yazısı bulunmaktadır. Üniversite dışından gelen yazılar ise genellikle “okur mektupları” köşelerinde yer bulmaktadır. Bu durum, yazıların içeriğine olmasa da, kullanılan dile dair derginin bazı eleştiriler almasına yol açmıştır. “Dergimizin son iki sayısının içeriği bakımından bir çok yapıcı dilek ve öneriler aldık. Bunların başında dergimizin lise ve dengi okulların fizik öğretmen ve öğrencilerine kadar yayıldığı ve bu nedenle de yazıların bilimsel düzeyinin çok yüksek tutulmamasıydı. İlk amacımız olarak fizikçiler arasında bir iletişim kaynağının oluşması ve bilimsel gelişmelerin duyurulması öngörülmüştür. İlk iki sayımızdaki toparlama (review) yazılarımızın bu amaçlarımızı da aşan düzeyde olması nedeniyle haklı olarak eleştirildik. Bu sayımızda genel anlamda ve basitleştirilmiş toparlama ve tanıtma yazılarına daha çok yer verdik”¹⁴ sözleri bir yandan, yayın kurulunun bu eleştirileri kabul ettiğini gösterirken, diğer yandan başka bir sorunu da ortaya koymaktadır. Fizikle ilgili derleme yazıların bilimsel seviyesi ya da dili sorunu, hedeflenen okurla yakından ilgilidir ve *Çağdaş Fizik*’i çıkaranlar bu sorunun farkındadır. Birinci sayıda *Çağdaş Fizik* için “popüler bir fizik dergisi” sıfatı kullanılırken, üçüncü sayıda derginin öncelikli amacı “fizikçiler arasında bir iletişim kaynağının oluşması ve bilimsel gelişmelerin duyurulması” olarak sunulmuştur. Bu söylemlerden ilki, daha geniş bir okuyucu grubunu gözetmektedir. Burada sorgulanması gereken, *Çağdaş Fizik*’in gerçekten popüler bir fizik dergisi olup olmadığıdır. Belki de popülerlik, hem TFD üyelerinin hem de fizikle ilgili olan diğer kesimlerin beklentilerini, mevcut olanaklar dahilinde karşılayacak en uygun sıfat olduğu için telaffuz edilmiştir.

Çağdaş Fizik’in içeriği

Çağdaş Fizik’in hemen her sayısında fiziğin çeşitli konuları (yüksek enerji fiziği, katı hal fiziği, nükleer fizik vb.) üzerine çoğunluğu derleme tarzında olan yazılar yayımlanmıştır. Dergide doğrudan fizik üzerine yazılmış

¹¹ “Başlarken,” *Çağdaş Fizik*, c.1, sayı 1, Mayıs 1976, s.3.

¹² E. Aktulga, “Dernek Haberleri,” *Çağdaş Fizik*, c.1, sayı 2, Kasım 1976, s.47.

¹³ Yayın Kurulu, “2.Yıla Başlarken,” *Çağdaş Fizik*, c.2, sayı 1, 1977, s.7.

¹⁴ Gös.yer.

yazılar dışında yer alan konulardan biri, fizik terimleri için doğru Türkçe karşılıklar bulunması ve bu terimlere bir tutarlılık kazandırılması amacıyla kaleme alınmış yazılardır. *Çağdaş Fizik*'in ilk sayısında R.Ömür Akyüz imzalı "Fizikte Türkçe" başlıklı yazı bunların ilkidir.¹⁵ Ömür Akyüz, "düzenli ve tutarlı bir fizik Türkçesi" oluşturulması çabasına, gördüğü çeviri hatalarını düzeltmek ve örnekler sunmak yordamıyla, kendi açısından katkıda bulunmuş ve derginin bu doğrultuda yayın yapmasını önermiştir. Bu yazı, dergide bir tartışmanın başlamasını sağlamış ve takip eden üç sayıda fizik kavram ve terimlerinin Türkçe karşılıkları üzerine üç yazı daha yayınlanmıştır. Bunlardan birinde¹⁶, Ömür Akyüz okurlara çağrıda bulunarak, kitaplarda gözlerine çarpan fizik sözcüklerini ve bunların Türkçe karşılıklarını dergiye göndermelerini istemiştir. Kendisi de aynı yöntemi izleyerek, 30 kadar terimin Türkçelerini vermiştir. Diğer yazıda ise,¹⁷ Demir İnan, yerleşmiş fizik kavramlarının Türkçe karşılıklarında bir değişikliğe gidilmeksizin, gelişen bilim ve teknolojiyle birlikte batı dillerinden çevrilmek zorunda olan yeni kavramlara uygun karşılıklar bulunmasının daha önemli bulduğunu vurgulamış ve bu konuda dilbilimcileri de katkıda bulunmaya davet etmiştir. Demir İnan, kendi derlediği sözlüğünden seçtiği bir dizi İngilizce fizik-mühendislik teriminin Türkçe karşılıklarını da vermiştir. Bunların çoğunluğu *Çağdaş Fizik* dergisi tarafından benimsenmiştir. Bir sonraki yazıda ise,¹⁸ bazı terimlerin çevirisi üzerine Rauf Nasuhoğlu'nun Ömür Akyüz'e getirdiği eleştiri ile Ömür Akyüz'ün ona verdiği yanıtlar yer almaktadır. Bu yazılar ve zaman zaman da kitap tanıtımı ve okur mektupları köşelerinde, Batı dillerinden Türkçe'ye yapılan çevirilerde fizik terimleri için kullanılan birçok Türkçe karşılık gözden geçirilmiş, eleştirilmiş ve önerilerde bulunulmuştur. Derginin yayın kurulu bu çabayı desteklemiş, yayın politikasının bir parçası olarak kabul etmiştir.

Fizik terminlerine doğru ve anlamlı Türkçe karşılıklar kazandırmak kadar önemli bir başka mesele de, bu terimlerin yaygınlaşmasını ve ortak kullanımını sağlamaktır. Tutarsız bir terminolojinin önüne ancak böyle geçilir. Bu noktada *Çağdaş Fizik* dergisinin önemli bir katkısı olmuştur. *Çağdaş Fizik*'in yayın kurulu, terimler için çeşitli yazarlar tarafından önerilen Türkçe karşılıklardan bazılarını benimsemiş ve yazarların onayından geçmesi durumunda dergideki diğer yazılara da uygulamıştır.¹⁹ Ancak, Türkçe fizik dili konulu yazılar

¹⁵ Ö.Akyüz, "Fizikte Türkçe," *Çağdaş Fizik*, c.1, sayı 1, 1976, s.23-24.

¹⁶ Ömür Akyüz, "Terimler Üzerine Söyleşi," *Çağdaş Fizik*, c.1, sayı 2, 1976, s.41-42.

¹⁷ Demir İnan, "Bilimsel Türkçe," *Çağdaş Fizik*, c.2, sayı 1, 1977, s.48-49.

¹⁸ "Çeviride Türkçe," *Çağdaş Fizik*, c.2, sayı 2, 1977, s.42-43.

¹⁹ "Dergimizdeki yazılarda Türkçe sözcüklerin tutarlı olarak kullanılmasına ayrı bir özen göstermekteyiz. Türkçe sözcükler konusundaki yazıların yanında, bilimsel yazılardaki yabancı terimlerin Türkçe karşılıklarının, yazarların onayı alınarak, değiştirilmesi yönüne gidilmiştir. Dergimizin bilimsel Türkçe'nin tutarlılık kazanmasında etkinlik göstereceği kanısındayız" [yayın kurulu, "2.Yıla Başlarken," *Çağdaş Fizik*, c.2, sayı 1, 1977, s.7].

derginin yalnızca ilk sayılarıyla sınırlı kalmış, bu hassasiyet ilerleyen yıllarda sürdürülmemiştir.

Ortaöğretim ve Yükseköğretimde fizik eğitimi ve sorunları, TFD'nin önemle eğildiği bir diğer konudur. Dolayısıyla *Çağdaş Fizik*'te de dönem dönem eğitim sorunlarını tartışan makaleler yayımlanmıştır. Özellikle Rauf Nasuhoğlu'nun ortaöğretim fen bölümlerinde fizik öğretiminin durumunu inceleyen yazısı²⁰ oldukça ilgi çekicidir. Yazı, dönemin (hatta şimdi de devam etmekte olan) fizik öğretiminde süregiden, dogmatik, ezberci ve yaratıcılığı geliştirmekten uzak olan uygulamasını eleştirmekte ve sorunların giderilmesi amacıyla daha önce gerçekleştirilmiş olan reformları ele almaktadır. Bunun dışında, fizik eğitiminin sorunları ve bunlara getirdiği çözüm önerileri bakımından, pedagojik olmayan bazı yazılar da yayımlanmıştır.²¹

Çağdaş Fizik dergisinde, fizik ve onunla ilişkilendirilebilen tüm alanlarda, elden geldiğince yazı yayımlandığı gözlemlenmektedir. Sanayi ve fiziğin uygulama alanları, fiziğin eğitimi, tarihi ve felsefesi gibi. Bunlar içinde fizik felsefesi ile ilgili olan dört yazı, iki değerli felsefeci Nermi Uygur ve Yalçın Koç tarafından yazılmış özgün yazılardır.²² Yalçın Koç'un kuantum mekaniği felsefesi üzerine olan iki yazısında, kuantum mekaniğine ilişkin daha önce ortaya konmuş bazı felsefi sorunlar, eleştirel olarak sunulmuştur. "Kuantum mekaniğinin tamamlanmış bir teori olup olmadığı sorusu", "yerellik", "gizli dinamik değişken" gibi bu sorunlar, A.Einstein, B.Podolsky, N.Rosen'in "Doğanın Kuantum Mekaniksel Tasviri Tamamlanmış Kabul Edilebilir mi?," başlıklı ve 1935 tarihli makalesi çerçevesinde değerlendirilmiştir.²³ Nermi Uygur'un yazılarında ise, fizik metinlerindeki sözcük, kavram ve tümceler dil felsefesi açısından irdelenmesi ve matematik ile deneyin fizik metinlerinde birer dil olarak yeri konu edilmiştir.

Çağdaş Fizik ve Fizik Tarihi

Çağdaş Fizikte fizik dışı alanlar içinde en sık karşılaştığımız yazılar fizik tarihi ile ilgili olanlardır. Ünlü fizikçilerden W.K.Heisenberg (1901-1976), Lord Rutherford (1871-1937), P.A.M. Dirac'ın (1902-1984) bilim yaşamlarını tanıtan biyografiler bu tür yazıların yalnızca küçük bir örneğini oluşturur. Bir diğer örnek de, doğumunun 100. yılı vesilesiyle dünya çapında anılan Einstein anısına

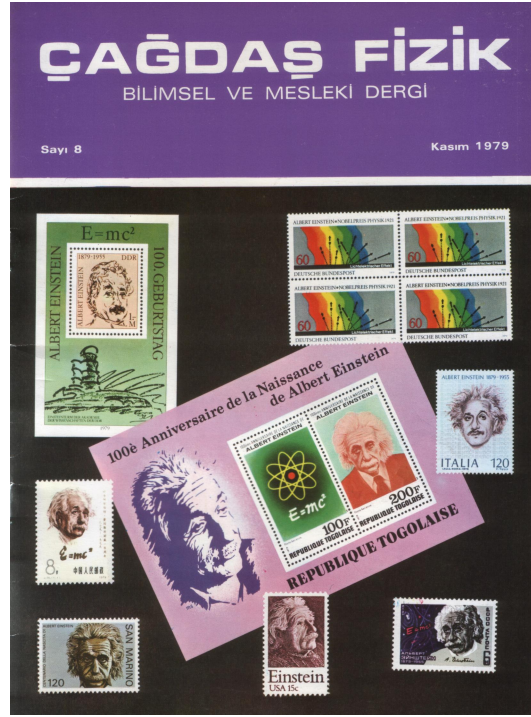
²⁰ Rauf Nasuhoğlu, "Ortaöğretim Fen Bölümlerinde Fizik Eğitimi," *Çağdaş Fizik*, c.1, sayı 2, 1976, s.30-32

²¹ Ömür Akyüz, Haluk Beker, "Bir Araştırma, 1984 ÖYS Sonuçları ve Ortaöğretimdeki Eğitim Düzeyi Hakkında Bazı Gözlemler" ve "Ortaöğretim Reformu ve Lise Başarı Sınavı," *Çağdaş Fizik*, sayı 17, 1985, s.30-32 ve 44-45.

²² Nermi Uygur, "Fizik Yazılarında Belli Başlı Öğeler ve Bağlımlar," c.3, sayı 1, 1978, s.29-36 ve "Fizikte Matematik ve Deney," sayı 9, 1980, s.31-35; Yalçın Koç, "Kuantum Mekaniği Felsefesine Kısa Bir Bakış," sayı 12, 1981, s.8-15 ve "Kuantum Mekaniği Felsefesine Kısa Bir Bakış (2)," sayı 13, 1982, s.5-11.

²³ Bu makale EPR (Einstein – Podolsky – Rosen) makalesi olarak da tanınır.

TFD tarafından 14 Mart 1979 tarihinde Boğaziçi Üniversitesi'nde düzenlenen "100.Doğum Yıldönümünde Einstein" etkinliğinde yapılan konuşmaların metinleridir (sayı 8). Einstein'ın hayatı ve kişiliği (F.Kortel), bilimsel mirası (A.Y.Özemre), teorilerinin denel gerçeklenmeleri (A.Hacınlıyan), günümüzde gözlemsel ve kuramsal durum (R.Güven), Einstein'ın katkılarında bütünlük, dalga-parçacık ikiliği ve birleşik alanlar teorisi (F.Gürsey), yazıda üzerinde durulan konulardır.



Çağdaş Fizik'in fizik tarihçiliği açısından esas önemi, Türk fizik tarihi ile ilgili yazılarıdır. Örneğin, Fahir Yeniçay'ın "Fizik Derneği Hakkında" başlıklı kısa yazısında önemli veriler vardır. Benzer bir özelliği, "Profesör Hayri Dener ve Ankara Fen Fakültesinin Başlangıç Yılları" (Erdal İnönü) ve "Prof.Dr. Adnan Sokulu ile Yapılan Bir Söyleşi" (Metin Bolcal) başlıklı yazılarda da bulmaktayız. Çünkü bu yazıların, Türkiye'deki bilim tarihi araştırmalarında az rastlanan türde birer kaynak olma özelliği vardır: tanıkların tanıklığı. Gediz Adeniz'in de bir dönemine tanıklık ettiği ve fikir babalığını ünlü fizikçi Abdus Salam'ın yaptığı Uluslararası Teorik Fizik

Merkezi (ICTP) (İtalya) hakkında hazırlanmış olan "Uluslararası Teorik Fizik Merkezi ve Türk Fiziği" başlıklı yazıda çağdaş Türk fiziğinin gelişmesine katkısı olan bu kurumun tarihi ve Türk fiziğine olan etkisi ele alınmıştır. *Çağdaş Fizik*'in bu yazılar dışında iki sayısı neredeyse tamamıyla fizik tarihine ayrılmıştır. Bunlardan biri TFD'nin Mayıs 1991 tarihinde düzenlediği "Kurt Zuber (1899-1991) Sempozyumu" nun bildirleridir (Sayı 19). "Zuber'in Hayatı" (Fikret Kortel), "Zuber'le Deneysel Çalışmalar (Sait Akpınar)", "Yangından Sonra Bir Fizikçi" (Belkıs Özdoğan), "Prof.Zuber'i Anarken (İhsan Özdoğan), "Kurt Zuber'in Anısına (Adnan Sokullu), "Prof. Zuber'in En Yakın Arkadaşı" (Ayhan Çilesiz) başlıklı yazılar, yakın dönem fizik tarihimiz açısından belge niteliğindedir. Diğerleri ise medikal fiziğe ayrılmış olan 21.sayıdır. Bu sayıda

medikal fiziğin dünyadaki ve Türkiye'deki tarihi (Seyfettin Kuter), tıp fiziğinin anlamı, gelişimi ve eğitimi (Ali Girgin) gibi değerli yazılar bulunmaktadır.

Türkiye'nin fizik eğitimindeki ve araştırmalarındaki düzeyini belirlemeyi ve sorunlarını ortaya koymayı amaçlayan birçok yazı da, günümüz itibariyle artık yakın dönem fizik tarihi araştırmalarının değerli birer malzemesi haline gelmiştir. Türkiye'deki çeşitli üniversitelerin fizik bölümlerini tanıtan bir dizi yazı: "Orta-Doğu Teknik Üniversitesi Fizik Bölümünde Yapılan Araştırmalar" (Cengiz Yalçın), "Hacettepe Üniversitesi Fizik Enstitüsü" (Y.Sanalan, A.İşin), "Ankara Üniversitesi, Fen Fakültesi Fizik Bölümü" (Rauf Nasuhoğlu), "Genç Bir Üniversitede Yeni Bir Fizik Bölümü" (Çukurova Üniversitesi: Hakkı Ögelman) ve "Ç.N.A.E.M. Ulusal Araştırma Merkezi (Altan M. Ferendeci), kurum tarihlerinin yazılabilmesi için gerekli adımlardır. İstatistiksel yöntemlerle hazırlanmış bir grup yazı ise, hem bilim politikalarının belirlenmesinde, hem de dönemin fizikçilerinin kendilerinin ve kurumlarının ülke çapında fizik etkinlikleri içindeki konumunun saptanmasında yararlı olduğu kadar, bilim tarihi açısından da önemlidir. "Fiziğimizin Gelişmesi Üzerine Sayısal Gözlemler" (Erdal İnönü), "Türk Astrofizik ve Astronomları İçin Bir Performans Değerlendirmesi" (Ali Uzun), "Türk Fizik Derneği Üyeleriyle İlgili İstatistikler" (Hülya Demiryont, Turgay Türkeli) gibi yazılar buna örnektir. Yine aynı yöntemle hazırlanmış olan "Türkiye'de Fizik Alanında Bilimsel Araştırma Yapmakta Olan Kurumlarda Araştırma Etkinliği Sorunu" (Ali Uzun) başlıklı yazıda 1923-1977 arası yurt içi ve yurt dışında çalışmış olan Türk fizikçiler ile Türkiye'de çalışmış yabancı fizikçilerden oluşan toplam 340 fizikçinin Science Citation Index'in bir parçası olan Source Index serileri içinde yer alan uluslararası nitelikteki makaleleri analiz edilmiştir. Bu analiz ile, Türkiye'de fizik alanında yapılan araştırmaların etkinliği, verimi ve seviyesi ortaya konmaya çalışılmıştır. Aynı yazarın "Bölgeler Düzeyinde Dünya Araştırma ve Geliştirme Faaliyeti (1970-1983) Kaynaklar ve Verimlilik" (Ali Uzun) yazısında da 1970-83 yılları arasında tüm dünya ülkelerinde araştırma-geliştirme etkinliklerindeki verimliliğinin kaynaklarla olan ilişkisi analiz edilmiştir.

Dikkat çekici bir başka yazı da anket ve görüşmelerle hazırlanmıştır. "Türkiye'de Deneysel Araştırma" (Peter Hawkins/Hopkins ?) başlıklı bu yazıda, Türk bilim adamlarına yöneltilen "Türkiye'de iyi deneysel araştırmaların daha çok yapılmasını neler engelliyor?" sorusuna yanıt aranmıştır. Makalenin yazarı bu çalışması için Ankara Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, ODTÜ, İstanbul Üniversitesi, İTÜ, Boğaziçi Üniversitesi ve Ege Üniversitesinde deneysel alanda çalışmakta olan fizikçi, kimyacı ve biyokimyacılarla, görüşmüş, elde ettiği sonuçları istatistiksel olarak göstermiş ve yorumlamıştır.

Bir diğer önemli yazı da, İstanbul ve Ankara'daki üniversite ve araştırma merkezlerinde yer alan fizikçilerin yaptıkları araştırmaların nicel olarak karşılaştırıldığı "İstanbul'da Fiziği Canlandırmak İçin Bir şeyler Yapmayacak mıyız? (Erdal İnönü) adlı yazıdır. Araştırmada, İstanbul'daki yayın sayılarında duraklama hatta zaman zaman azalma olmasına karşın, Ankara'da giderek artan bir araştırma etkinliği gözlemlenmiştir. Yazı, bu olguyu ve nedenlerini açıklamaktadır.

Bazılarının içeriklerinden kısaca bahsettiğimiz ve tamamı fizikçiler tarafından yazılmış bu yazıların, özellikle yakın dönem Türkiye fizik tarihi çalışmaları açısından değerleri, biraz da bu alanda yapılan araştırmaların artmasıyla anlaşılacaktır.

Çağdaş Fizik'in Sonu

Çağdaş Fizik'in son sayısı Haziran 1990-1991'de yayımlanmıştır. Onbeş yıl boyunca 22 sayısı çıkan derginin yayın hayatını sona erdiren nedenlerden biri, maddi olanaksızlıklardır. Derginin birçok sayısında bu sorun (yüksek basım maliyeti, reklam gelirinin yetersizliği, devlet desteğinin olmayışı) dile getirilmiştir.²⁴ Yüksek basım maliyeti birçok derginin karşılaştığı önemli bir sorundur. Özellikle, *Çağdaş Fizik*'in yayınlandığı 1970'li ve 1980'li yıllarda yaşanan ekonomik krizler, sorunu derinleştirmiştir.

Derginin düzensiz yayımlanmasının ve neticede çıkarılamaz hale gelmesinin bir diğer nedeni, yazı bulma güçlüğüdür. Yayın hayatının ilk yıllarında, dergiyi hedeflenen tarzda yazılarla beslemek zor olmasa da, zaman içinde bu önemli bir sorun haline gelmiştir: "Okurlarımız gerek mesleki gerekse sosyal ilişkileri ve durumları ile ilgili olay ve haberleri ile görüşlerini bizden esirgiyorlar. Bu yüzden dergimizin içeriği daha çok bizim seçtiğimiz yazılardan öteye gidemiyor"²⁵ cümleleri bu sorunun zarif bir ifadesidir. Bir süre sonra, yazı sorunu açıkça şöyle dile getirilmiştir:

"*Çağdaş Fizik*'in 16. sayısının yayımlanması neredeyse bir yıl gecikti. Gecikme tek bir nedene dayanıyor: yayımlanacak yazının bulunamayışına. Gerçi yazı bulmak, *Çağdaş Fizik* için başından beri en önemli sorunu oluşturmuştur. Yılda iki sayının aşılamayışının nedeni de budur. Ancak yazı bulma sorunu geçen yıl, tırmanacağı en yüksek noktaya ulaşmış, hatta V. Fizik Kongresi'nde yapılan çağrılı konuşmaların metinleri bile elde edilememiştir. Bu durumun nedenleri de ne olursa olsun, soruna bir çözüm bulmak ve *Çağdaş Fizik*'in yılda hiç olmazsa dört kez çıkmasını sağlamak amacımızdır. *Çağdaş Fizik*, TFD'nin

²⁴ Derginin kaç adet sattığını bilmiyoruz. Dergilerin üzerinde de satış fiyatı bulunmamaktadır. Ancak 8. sayıda, derginin eski sayılarının 20 TL'den, öğrenci, öğretmen ve öğretim üye yardımcılara 15 TL'den satışa sunulduğu belirtilmiştir.

²⁵ "Beşinci Yıl Biterken," *Çağdaş Fizik*, sayı 10, Kasım 1980, s.3.

Türk fizik topluluğu için sürdürmeye çalıştığı üç forumdan birini oluşturmaktadır. Bu forumlardan ilki, TFD genel kurullarıdır. Genel kurullara en çok 40-50 TFD üyesi katılmaktadır. İkinci forum TFD fizik kongreleridir. Yaklaşık 200-250 fizikçimizi bir araya getirmektedir. *Çağdaş Fizik* ise 750'ye yakın TFD üyesinin eline geçtikten başka fizik öğrencileri ve bilim meraklıları arasında alıcı bulmaktadır. Sayılarından da anlaşılacağı üzere, TFD amaçlarının gerçekleştirilmesinde en etkili aracı *Çağdaş Fizik* oluşturmaktadır. TFD'nin varlığını sürdürmesinde, amaçlarını gerçekleştirmesinde *Çağdaş Fizik*'in rolünü gözden ırak tutmayalım ve düşündüklerimizi anlatmak istediklerimizi kağıda dökelim."²⁶

Derginin, fizikçi olmayan ancak fiziğe ilgi duyan kesimlere ulaşma amacıyla sebat etmesi, yukarıda ele aldığımız "bilimsel seviye" engeline takılmayacak türden yazıların dergide yer bulmasıyla özdeş görülmüş, okurlardan ve dernek üyelerinden defalarca yazı talep edilmiştir. Buna rağmen dergi, çoğu zaman başlangıçta duyurulduğu gibi yılda iki kez çıkarılamamış, hatta yayımlanmadığı yıllar olmuştur. Dergiye neden yazı bulunamadığı tartışılması gereken bir sorudur. *Çağdaş Fizik*'in on beş yıllık yayın hayatı boyunca fiziğin çeşitli konuları üzerine (fizik eğitimi, tarihi, felsefesi ya da tanıtım yazıları hariç) derleme ya da özgün yazılar kaleme almış olan yazarlar göz önüne alındığında, bazı noktalar dikkat çekmektedir. Salt fizik üzerine yazı yazmış 62 kişiden, yaklaşık % 90'ının dergide yalnızca bir kez yazısı yayımlanmıştır. Dergide 2 kere yazısı çıkmış olan yazar sayısı 4 iken (Tolga Yarman, Mahmut Hortaçsu, Avadis Hacınliyan, Asım Barut), 3 yazısı bulunan yazar sayısı yalnızca 2'dir (Feyzi Apaydın, Mehmet Erbudak). Üçten fazla yazısı bulunan kimse yoktur. Dergide editörlük ve yayın kurulu üyeliği yapmış olan 26 fizikçi içinde fizikle ilgili derleme ya da özgün yazısı bulunan yazar sayısı 10'dur. Bu 10 kişiden 7'sinin yazıları, editörlük ya da yayın kurulu üyeliği yaptıkları esnada yayımlanmamıştır. Bu basit gözlem, aslında deneyim yoluyla bildiğimiz bir gerçeği doğrulamaktadır. Editörler ve yayın kurulu üyeleri, dergiye yazı toplanması, derginin basıma hazırlanması, dağıtımını gibi yapılması zorunlu ve bir o kadar da mesai isteyen işlerle uğraşmaktadır. Bir yandan bilimsel üretimde bulunmak, diğer yandan ders vermek, aynı zamanda derneğin diğer etkinliklerine katılmak durumunda olan dergi ekibinin, *Çağdaş Fizik*'in ilk sayılarında yayın politikası olarak ilan ettiği vazgeçilmez ilkelerden birini gerçekleştirmeye, fiziğin ilgi çekici konularını ve dünyadaki gelişmeleri derleme ya da özgün tarzda ele alan yazılar kaleme almaya vakti kalmadığı anlaşılmaktadır. Ancak, derginin tüm sayıları incelendiğinde, derginin yayımlandığı 15 yıl boyunca, bahsedilen tarzda yazı kaleme alabilecek en az 62 kişi bulunabilmiştir. Bu da, derginin muhtelif sayılarında editör ya da yayın

²⁶ "Yedinci Yıl Biterken," *Çağdaş Fizik*, sayı 16, 1984, s.3.

kurulu üyeleri tarafından dile getirilen “yazılarınızı bekliyoruz!” çılgınlıklarının haklılığını tartışmaya açmaktadır. Elbette, hedeflenen okur grubunun anlayabileceği bir dilde, fizik üzerine yazı kaleme almak kolay olmasa gerektir. Ancak, 1970-90 yılları arasında ülkemizdeki fizikçi sayısında önemli bir artış görülmesine rağmen dergiye yazı bulunamaması, *Çağdaş Fizik* gibi bir derginin gereğine inanan fizikçi sayısının yeterli olmamasına bağlanabilir.

Bununla birlikte, *Çağdaş Fizik*'in kadrosu, kaderini ülkenin ve fizikçi topluluğunun durumunun belirlediği maddi olanaksızlıklara ve yetersiz desteğe rağmen, bugün dahi eski sayıları keyifle okunan bir fizik dergisi yayımlamayı başarmıştır. Derginin yılından itibaren (sayı 23) *Çağdaş Fizik-e* adı ile elektronik ortama taşınması, basımla ilgili maddi sorunları ortadan kaldırdığından, derginin geleceğini bundan böyle *Çağdaş Fizik*'in yaşamasını ve gelişmesini isteyen fizikçilerin destek ve emeği belirleyecektir.

EK

ÇAĞDAŞ FİZİK BİLİMSEL VE MESLEKİ DERGİ

Sayı 1-22 (Mayıs 1976 – Haziran 1991)

İÇİNDEKİLER

Derginin sahipleri (TFD başkanları)ve görev aldıkları yıllar. Erdal İnönü (1976-1987), K.Gediz Akdeniz (1987-1991)

Editörler ve görev yaptıkları dönemler. Altan Ferendeci (1976-1977), R. Ömür Akyüz (1977-1978), H.Odabaşı (1978-1979), Yani Skarlatos (1979-1986), Metin Bolcal (1987), İdris Gümüş (1988-1990), Emine Rızaoğlu (1990-1991)

Yayın Kurulu üyeleri. Ender Aktulga, Altan Ferendeci, Erdal İnönü, Metin Subaşı, Turgay Türkeli, Ömür Akyüz, Ayhan Çilesiz, Ergun Gültekin, Fikret Kortel, Hülya Birey, Ali Alpar, Yani Skarlatos, Meral Serdaroğlu, Gülen Aktaş, Cihan Saçlıoğlu, Rahmi Güven, İ.Hakkı Duru, K.Gediz Akdeniz, Dursun Koçer, Nizamettin Erduran, Nihal Ercan, Engin Arık.

Cilt 1, Sayı 1, Mayıs 1976	
Başlarken (Yönetim Kurulu)	s.3
Yüksek Enerji Fiziğinde Yeni Gelişmeler (Feza Gürsey).....	s.4-10
Fizik Derneği Hakkında (Fahir Yeniçay)	s.12-13
Fiziğimizin Gelişmesi Üzerine Sayısal Gözlemler (Erdal İnönü).....	s.14-17
Ç.N.A.E.M. Ulusal Araştırma Merkezi (Altan M. Ferendeci).....	s.18-22
Fizikte Türkçe (R.Ömür Akyüz).....	s.23-24
XX. Yüzyılın Büyük Fizikçileri Werner Karl Heisenberg (5.12.1901-1.2.1976) (Fikret Kortel).....	s.25-30
Sizlerden (Metin Subaşı)	s.30
Kitaplar.....	s.31-32
Dernek Haberleri (Ender Aktulga).....	s.33-36

Cilt 1, Sayı 2, Kasım 1976	
Okuyucu Mektupları	s.4
Arayış ve Buluş.....	s.5
50. Yılında Schrödinger Denklemi; Güncel Araştırma Problemlerine Bakış (Asım O.Barut).....	s.9-15
Katı Hal Fiziğinde Son Yıllardaki Genel Görünüm (Mehmet Rona).....	s.16-20
Yüksek Enerji Fiziği Tiflis Konferansından İzlenimler (Mehmet Koca).....	s.21-22
Orta-Doğu Teknik Üniversitesi Fizik Bölümünde Yapılan Araştırmalar (Cengiz Yalçın).....	s.24-29
Orta Öğretim Fen Bölümlerinde Fizik Öğretimi (Rauf Nasuhoğlu).....	s.30-32
İstanbul'da Fiziği Canlandırmak İçin Bir şeyler Yapmayacak mıyız? (Erdal İnönü).....	s.34-36
Franck-Condon İlkesi: Doğuşu ve Modern Uygulamaları (Halis Odabaşı).....	s.37-40
Terimler Üzerine Söyleşi (Ömür Akyüz)	s.41-42
Toplantılar	s.43-44
Sizlerden (Metin Subaşı).....	s.45
Kitaplar.....	s.46
Dernek Haberleri (Ender Aktulga).....	s.47-48

Cilt 2, Sayı 1, Mayıs 1977	
Okuyucu Mektupları ve Forum.....	s.4
Arayış ve Buluş.....	s.5-6
2. Yıla Girerken	s.7
Güçlü Bir Denel Yöntem: Fotosalım spektroskopisi (Mehmet Erbudak).....	s.10-13
Hacettepe Üniversitesi Fizik Enstitüsü (Y.Sanalın, A.İşin)	s.14-18
Jeofizik: Uğraşı Alanı Son Gelişmeler (İhsan Özdoğan).....	s.19-24
Laser: Gerçekler ve Düşler (Altan M. Ferendeci).....	s.30-43
Alçak Sıcaklıklar Fiziği (Acar İşin)	s.46-48
Bilimsel Türkçe (Demir İnan).....	s.48-49
Kitaplar.....	s.50
Dernek Haberleri (Ender Aktulga).....	s.51-53
Sizlerden (Metin Subaşı)	s.53

Cilt 2, Sayı 2, Kasım 1977	
Arayış ve Buluş.....	s.3
İslamda Rasathaneler (Uluslararası Simpozyum)	s.4
Açık Oturum “Fiziğin Güncel Konuları”.....	s.5-10
Deprem (Kâzım Ergin).....	s.11-17
Elektron-Pozitron Çarpışmalarının Fiziği (Z.Zekeriya Aydın).....	s.18-25
Endüstride Kalite Kontrolü (Nasuhi A. Çandarlı).....	s.28
Deney Tüpü Yerine Bilgisayar (Attila Aşkar).....	s.29-34
XX. Yüzyılın Büyük Fizikçileri Lord Rutherford (Fikret Kortel).....	s.35-41
Çeviride Türkçe: Bir Tepki: Rauf Nasuhoğlu ve Bir Yanıt: R.Ömür Akyüz.....	s.42-43
Kitaplar.....	s.44-45
Dernek Haberleri (Ender Aktulga).....	s.45-46

Sizlerden.....	s.46
Okuyucu Mektupları	s.47-48

Cilt 3, Sayı 1, Mayıs 1978

Okuyucu Mektupları	s.3-5
3.Yılımız.....	s.5
Bir Anket: “Enerji Sorunu ve Fizik Bölümlerimiz”	s.6-7
Enerji: “Dünyanın Kabul Olunabilir Nükleer Enerji Geleceği” Konulu Uluslararası Bilimsel Forum (Sadık Kakaç).....	s.8-9
Kara Deliklerin Kuantal Işması (Rahmi Güven).....	s.10-13
Gamma Işımları ve Mini Karadelikler (Mehmet E. Özel)	s.14
Kristal Magnetik Yapılar (Dinçer Ülkü).....	s.16-20
Ankara Üniversitesi, Fen Fakültesi Fizik Bölümü (Rauf Nasuhoğlu)	s.21-24
Polimer İstatistiği (Burak Erman).....	s.25-27
Fizik Yazılarında Belli Başlı Öğeler ve Bağlamlar (Nermi Uygur)	s.29-36
Dernek Haberleri (Ender Aktulga).....	s.38-39
Üstel Fonksiyon (A.A.Bartlett).....	s.40-41

Cilt 3, Sayı 2, Kasım 1978; Cilt 4, Sayı 1, Mayıs 1979 (Özel Kongre Sayısı)

TFD II. Fizik Kongresini Açış Konuşması (Erdal İnönü).....	s.3
Önsöz (Yayın Kurulu).....	s.4
Genel Görelilikte Yeni Gelişmeler (Yavuz Nutku).....	s.5-7
Atom ve Molekül Fiziği (İskender Öksüz).....	s.8-14
Hubble Olayının Kökeni Hakkında Tartışmalar (Ahmed Yüksel Özemre)	s.15-18
Kuantum Kromodinamiği: Yüksek Enerji Fiziğindeki Umudun Işığın (Namık K. Pak).....	s.19-26
Ağır çekirdeklerin Çarpışmaları (Alpar Sevgen)	s.27-32
Güneş Pillerinin Enerji Üretimindeki Yeri (Yani Skarlatos)	s.33-36
İstatistik Mekanikte Son Gelişmeler: 2-Boyutta Hal Değişimleri (Ayşe Erzan)	s.37-45
Enerji, Nükleer Enerji ve Türkiye (Tolga Yarman).....	s.46-56
Bir Tılsımlı Parçacık İzi Görüldü (Perihan Tolun).....	s.57-58
Dernek Haberleri (Ender Aktulga).....	s.59-60
Enerji Sorunu ve Türk Fizikçileri (TFD Enerji Komisyonu).....	s.61-62
Sayı 8, Kasım 1979	
Dördüncü Yıl Biterken.....	s.3
Arayış ve Buluş.....	s.3-5, 38
100. Doğum Yıldönümünde Einstein	s.6-23
Magnetik Rezonans: Temel İlkeler (Feyzi Apaydın)	s.24-33
Dernek Haberleri (Ender Aktulga).....	s.34-38
Sayı 9, Mayıs 1980 (Türkiye’de Deneysel Fiziğin Durumu)	
Arayış ve Buluş.....	s.4-6
Kitaplar.....	s.6-8
Genç Bir Üniversitede Yeni Bir Fizik Bölümü (Hakkı Ögelman)	s.9-11
Türkiye’de Denel Fiziğin Durumu ve Sorunları	s.12-18

Biyolojik Dokuların Elektriksel Kutuplaşması (Nejat Güzelsu)	s.19-25
Veri Analizi ve Minimizasyon Yöntemleri (Avadis Hacınlıyan).....	s.27-30
Fizikte Matematik ve Deney (Nermi Uygur).....	s.31-35
Türkiye’de Deneysel Araştırma (Peter Hawkins)	s.36-40
TFD III. Fizik Kongresi Enerji Paneli (Hasan Külünk).....	s.41-42
Dernek Haberleri (Erdal İnönü).....	s.43-46
Sayı 10, Kasım 1980	
Profesör Hayri Dener ve Ankara Fen Fakültesinin Başlangıç Yılları (Erdal İnönü)	s.4-6
Güneş Enerjisi ve Isısal Dönüşüm Sistemleri (Hasan Külünk).....	s.7-22
En büyük Entropi Yordamı (Bülent Sankur)	s.23-32
Yeni Tür Bir Gökcismi: SS 433 (Ali Alpar).....	s.33-37
Birleştirilmiş Ayar-Alan Teorileri (GUTS) (Meral Serdaroğlu)	s.38-41
Sizlerden.....	s.42-44
Dernek Haberleri (Ender Aktulga).....	s.45-50
Sayı 11, Mayıs 1981	
Avrupa Fizik Derneği 5.Genel Kongre Programı.....	s.3-6
Radyoaktif Işımlar ve Sağlık Tehlikelerine Karşı Koruma (Turhan Hıfzı Evcimen)	s.7-18
Fizikçilerin Geleceği (Rauf Nasuhoğlu).....	s.19-20
Kristallerde Ultrasonik Dalgaların Yayılması (Turhan Alper).....	s.21-30
Toryum Nükleer Yakıt Çevrimi ve Türkiye Açısından Değeri (V.Altın, T.Enginöl, T.Yarman).....	s.31-34
R S C Vn Türü Örtün Çift Yıldızlar (Cafer İbanoğlu).....	s.35-39
Arayış ve Buluş.....	s.40-41
Kitaplar.....	s.41
Sayı 12, Kasım 1981	
EPS 5- Fizikte Eğilimler.....	s.3-5
Okuyucu Mektupları	s.6-7
Kuantum Mekanikliği Felsefesine Kısa Bir Bakış (Yalçın Koç)	s.8-15
İstanbul Üniversitesi Prof.Dr. Feza Gürsey ile Prof. Abdussalam’a Fahri Fen Doktoru Pâyesi Verdi (Ahmed Yüksel Özemre)	s.16-18
Jeofizik Problemlerinin İnversiyonu (Özer Kenar)	s.19-26
Amorf Silisyumun Fiziksel Özellikleri (Özcan Öktü).....	s.27-37
Türk Fizik Derneği Üyeleriyle İlgili İstatistikler (Hülya Demiryont, Turgay Türkeli).....	s.38-39
Dernek Haberleri.....	s.40-42
Sayı 13, Mayıs 1982	
Ege Üniversitesi Fen Fakültesi Gökbilimleri Araştırma Enstitüsü (Necdet Güdür).....	s.3-4
Kuantum Mekanikliği Felsefesine Kısa Bir Bakış (2) (Yalçın Koç)	s.5-11
Türkiye’de Fizik Alanında Bilimsel Araştırma Yapmakta Olan Kurumlarda Araştırma Etkinliği Sorunu (Ali Uzun)	s.12-19
Amorf Yarıiletkenlerin Teknolojik Uygulamaları (Turgay Atalay)	s.20-25
Dernek Haberleri.....	s.26-30
Ters Doğrultuda Laboratuvar Deneyi (Bengt Sandell).....	s.31-34
Sizlerden.....	s.35

İyon-Yüzey Etkileşmeleri (Orhan Yenen).....	s.36-42
Sayı 14, Kasım 1982	
Temel Bilimler: Dün, Bugün ve Yarın (Asım Orhan Barut).....	s.3-4
Dernek Haberleri.....	s.5
Uluslararası Fizikte Grup Teorik Metodlar Kollokyumu.....	s.6-8
Brown Hareketi ve Fizikteki Uygulamalarına Örnekler.....	s.9-17
Okuyucu Mektupları.....	s.17-18
Arkeolojide Bilimsel Tarihlendirme Yöntemleri ve Analiz Teknikleri (Yeter Göksu).....	s.19-26
Gözlenmeyen Temel Parçacıkların Bir Tasnifi (Cihan Saçlıoğlu).....	s.27-35
Sıvı Kristallerin Ultrasonik Yöntemlerle İncelenmesi (Erol Gündüz).....	s.36-42
Sayı 15, Mayıs 1983	
Uluslararası Teorik Fizik Merkezi ve Türk Fizigi (K.Gediz Akdeniz).....	s.3-7
Temel Fizik Mahkemede.....	s.7-8
Elektron Katı Etkileşmelerinde Spin-Polarizasyon Gözlemleri (Mehmet Erbudak).....	s.9-14
NMR Görüntüleme: Tomografi (Fevzi Apaydın).....	s.15-29
Dernek Haberleri.....	s.30-35
Fizik Araştırmalarında Günümüzdeki İmkanlar (Hülya Demiryont).....	s.36-38
Sayı 16, Kasım 1984	
Yedinci Yıl Biterken.....	s.3
Sizlerden.....	s.3
Dernek Haberleri.....	s.4-13
Fizikte Basit Modeller (Mahmut Hortaçsu).....	s.14-17
Fizikte Bilgisayarların Yeri (Avadis Hacınılyan).....	s.18-23
Türk Astrofizik ve Astronomları İçin Bir Performans Değerlendirmesi (Ali Uzun).....	s.24-27
Arayış ve Buluş.....	s.28-31
Okuyucu Mektupları.....	s.32
Türk Fizik Derneği Tüzüğü.....	s.33-36
Türk Silahlı Kuvvetler Mensubu TFD Üyelerinin Üyelikleri Sürüyor.....	s.37
Yeni TFD Üye Fişi.....	s.38
Sayı 17, Kasım 1985	
Dernek Haberleri (Ender Aktulga).....	s.3-8
18. Eslab Sempozyumu Ardından (Nihal Ercan).....	s.9-15
P.A.M. Dirac (1902-1984) (Cihan Saçlıoğlu).....	s.16-19
Bir Araştırma (Ö.Akyüz, H.Beker).....	s.20-23
Çift Yıldızlar Üzerine (Osman Demircan).....	s.24-26
Çağdaş Birleşik Alan Teorileri (Tekin Dereli).....	s.27-37
Solitonlar ve Ters Saçılma Dönüşümü (Metin Gürses).....	s.38-43
Ortaöğretim Reformu ve Lise Başarı Sınavı (Ö.Akyüz, H.Beker).....	s.44-45
Türk Fizik Vakfı Esas Senedi.....	s.46-49
1985 Nobel Fizik Ödülü.....	s.50
Sayı 18, Kasım 1986	
Dokuzuncu Yıl Biterken.....	s.1
Dernek Haberleri.....	s.2-5
Bilim Adamı Yetiştirmek İçin Seferberlik (Asım Orhan Barut).....	s.6-7
X-Işın Astronomisinde QPO'lar (E.Nihal Ercan).....	s.8-9

Amerikan Fizik Derneği'nin İlk Milletlerarası Konferansından İzlenimler (C. Saçlıoğlu).....	s.10-13
Türkiye'de Yüksek Enerji Fizigi Dalındaki Araştırmaların Desteklenmesinde TÜBİTAK Araştırma Ünitesinin Önemi (Zekeriya Aydın-Tekin Dereli).....	s.14-17
NMR Spektroskopisinde Son Gelişmeler (F.Apaydın).....	s.18-29
Katılmal Yapı Araştırmasında Yeni Bir Yöntem: EXAFS (Mehmet Erbudak).....	s.30-32
Sayı 19, Kasım 1987	
Başlarken (Metin Bolcal).....	s.1
Dernek Haberleri (K.Gediz Akdeniz).....	s.3-6
Türk Fizik Derneği Başkanı K. Gediz Akdeniz'in TFD I. Ulusal Medikal Fizik Kongresi Açılış Konuşması (8-9 Ekim 1987, İstanbul Üniversitesi Cerrahgâza Tıp Fakültesi).....	s.7
Prof.Dr. Adnan Sokulu ile Yapılan Bir Söyleşi (Metin Bolcal).....	s.8-12
Pluto (Çetin Bolcal).....	s.13
Sicim Kuramlarına Giriş (Mahmut Hortaçsu).....	s.14-17
Çernobil Nükleer Santral Kazası ve İnsan Sağlığı Üzerindeki Etkileri (Dr. Selâhattin A. Göksel).....	s.18-23
Bölgeler Düzeyinde Dünya Araştırma ve Geliştirme Faaliyeti (1970-1983) Kaynaklar ve Verimlilik (Dr. Ali Uzun).....	s.24-32
Sayı 20, Kasım 1988	
Önsöz.....	s.1
Dernek Haberleri.....	s.3-9
Türk Fizik Derneğinin İlk Başkanı Prof.Dr.Fahir Yeniçay (1902-1988)(Ali Girgin).s.9-12	
Erwin Schrodinger'in 100. Yıldönümü ve Kuantum Mekaniğinin Bugünkü Durumu (Asım Orhan Barut).....	s.13-16
Temel Fiziksel Sabitler ve Birimler (Zafer Ziya Öztürk).....	s.17-21
Proton Bozunumu Üzerine Araştırmalar (Güneş Tanır).....	s.23-26
Radyasyonun Eski ve Yeni Birimleri (Hatice Bilge).....	s.27-29
Sayı 21, Kasım 1989-Haziran 1990	
Dernek Haberleri.....	s.1-7
Medikal Fizigin Dünyadaki ve Türkiye'deki Tarihi (Doç.Dr. Seyfettin Kuter).....	s.8-12
Tıp Fiziginin Anlamı, Gelişimi ve Eğitimi (Ali Girgin).....	s.13-15
Nükleer Fisyonun Keşfinin 50'nci Yılı Atom Çağının Başlaması (Prof.Dr. Ali Rıza Berkem).....	s.17-19
Soğuk Fuzyon (Ali Ercan, Nizamettin Erduran, Ergun Gültekin).....	s.20-25
BDFE Bilgisayar Destekli Fizik Eğitimi (Erdoğan Gültekin).....	s.27-30
Sayı 22, Haziran 1990-Haziran 1991	
Dernek Haberleri.....	s.2-5
TFD 1989-1991 Dönemi Çalışma Raporu (Prof.Dr. Gediz Akdeniz).....	s.8-10
TFD Kurt Zuber (1899-1991) Sempozyumu (Mayıs 1991)	
Zuber'in Hayatı (Fikret Kortel).....	s.15-16
Zuber'le Deneysel Çalışmalar (Sait Akpınar).....	s.17-20
Yangından Sonra Bir Fizikçi (Belkıs Özdoğan).....	s.21-23
Prof.Zuber'i Anarken (İhsan Özdoğan).....	s.24
Kurt Zuber'in Anısına (Adnan Sokulu).....	s.25-26
Prof. Zuber'in En Yakın Arkadaşı (Ayhan Çilesiz).....	s.27

Çağdaş Fizik: A popular periodical of the Turkish Physics Society*Meltem Akbaş*

Published between 1976 and 1991 by the Turkish Physics Society (est. 1931), the earliest and longest lasting union of Turkish physicists, *Çağdaş Fizik* (*Contemporary Physics*) was considered by the Society as its most valued activity. A professional journal aiming to establish communication between physicists in Turkey, it was planned to serve as a popular journal covering actual and interesting topics in physics. Its target readership included physicists, physics teachers, engineers and university students in science. The members of the editorial board and most of the authors were university professors. Developments in physics, history and philosophy of physics, physics in both secondary and higher education in Turkey, Turkish terminology in physics were the most frequently treated issues in the journal.

Çağdaş Fizik is worthy of attention for those researching history of physics, since it provides a profile for the Turkish community of physicists in the 1980s. The present work introduces the articles published within the 22 issues of the journal, analyses those concerning with the history of physics in Turkey, and gives the table of contents in the appendix. It also discusses the publishing policy of the editorial board, the financial difficulties experienced and the problems encountered in recruiting manuscript. The journal can be considered as an important undertaking in science journalism in Turkey around 1980s.

Key words: *Çağdaş Fizik*, history of physics, periodicals, physics, Turkey;
Anahtar kelimeler: *Çağdaş Fizik*, fizik, fizik tarihi, süreli yayın, Türkiye.